

MÓTTÖKUSTÖÐ ÚRGANGSEFNA Í VESTMANNAEYJUM

Tillaga að deiliskipulagi - forkynning

14. ágúst 2020

ATA

EFNISYFIRLIT

1 INNGANGUR	3
1.1 Forsendur	3
1.2 Lýsing á tillögu	4
1.3 Deiliskipulagssvæðið, umhverfi og staðhættir	5
1.4 Aðalskipulag	10
2 Tillaga að deiliskipulagi	11
2.1 Markmið	11
2.2 Áherslur	11
2.3 Almennir skilmálar	11
2.3.1 Sérskilmálar	13
3 UMHVERFISSKÝRSLA	14
4 Kynning og samráð	17
Heimildir	18

A1334-005-U03

FORMÁLI

Deiliskipulag þetta er sett fram í eftirfarandi gögnum

- Deiliskipulagsuppdráttur í mkv. 1:2000, dags. 14. ágúst 2020
- Greinargerð dags. 14. ágúst 2020

SAMÞYKKT DEILISKIPULAGSINS

Deiliskipulag þetta hefur fengið meðferð skv. 41. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 m.s.br.

Skipulagið var samþykkt af bæjarstjórn Vestmannaeyja _____ 20____.

Deiliskipulagið tók gildi með birtingu auglýsingar nr. _____ / _____ í B-deild Stjórnartíðinda _____ 20____.

1 INNGANGUR

1.1 Forsendur

Móttöku og flokkunarstöð fyrir úrgang í Vestmannaeyjum er staðsett við Eldfellsveg, í Kirkjubæjarhrauni, austan við þéttbýlið (mynd 1.1.). Þar er tekið við öllum úrgangi sem til fellur hjá einstaklingum og fyrirtækjum í Vestmannaeyjum.

Það er stefna Vestmannaeyjabæjar að draga úr myndun úrgangs og stuðla að endurnýtingu og endurvinnslu hans eins og kostur er. Með því má draga úr þörf fyrir förgun á úrgangi. Meðhöndlun úrgangs er flókið ferli, sem felur í sér söfnun, flutning, flokkun, endurnýtingu, endurvinnslu og svo og förgun þess úrgangs sem nýtist ekki.

Meiri hluti úrgangsins er flokkaður og fluttur í burtu til endurvinnslu en lífrænn úrgangur frá heimilum og fyrirtækjum fer í moltugerð sem er unnin í moltuvél á svæðinu. Óvirkur úrgangur (gler og steinefni) fer í landmótun í Búastaðagryfju. Þar sem engin urðunarsvæði eru í Vestmannaeyjum þá hefur blandaður úrgangur og litað timbur, sem ekki er hægt að endurvinna, verið flutt upp á land til urðunar í Álfsnesi hjá Sorpu. Árlega eru þetta um 8.000 rúmmetrar sem hafa verið fluttir í burtu með Herjólfu.

Stefnt er að því að urðunarstaðnum hjá Sorpu í Álfsnesi verði lokað og því hafa bæjaryfirvöld undanfarin misseri leitað nýrra leiða til að farga blönduðum úrgangi frá sveitarfélaginu. Vestmannaeyjabær áformar nú að koma fyrir og starfrækja nýja brennslu- og orkunýtingarstöð fyrir úrgang með orkunýtingarkerfi við Eldfellsveg sem myndi taka við blandaða úrganginum. Brennslustöðin yrði staðsett í byggingu á móttökusvæðinu sem áður hýsti sorpbrennslu sem var starfrækt í Vestmannaeyjum til 2012, en hefur undanfarin ár verið nýtt til að taka á móti úrgangi. Á starfstíma brennslunnar voru innleiddar á Íslandi hertar reglur um mengunarvarnir sem stöðin náði ekki að uppfylla, þrátt fyrir endurbætur og prófanir, og því var henni á endanum lokað. Ný stöð myndi hins vegar uppfylla

allar reglur um mengunarvarnir sem gerðar eru til svona stöðva og er unnið að umhverfismati fyrir stöðina.

Ekkert deiliskipulag er í gildi fyrir svæðið og er því hér lögð fram tillaga að nýju deiliskipulagi, sem áformað er að kynna á sama tíma og frummatsskýrslu mats á umhverfisáhrifum fyrir brennslu- og orkunýtingarstöðina. Stöðin fellur undir 5. gr. laga um mat á umhverfisáhrifum og því fylgir umhverfisskýrsla með deiliskipulaginu.

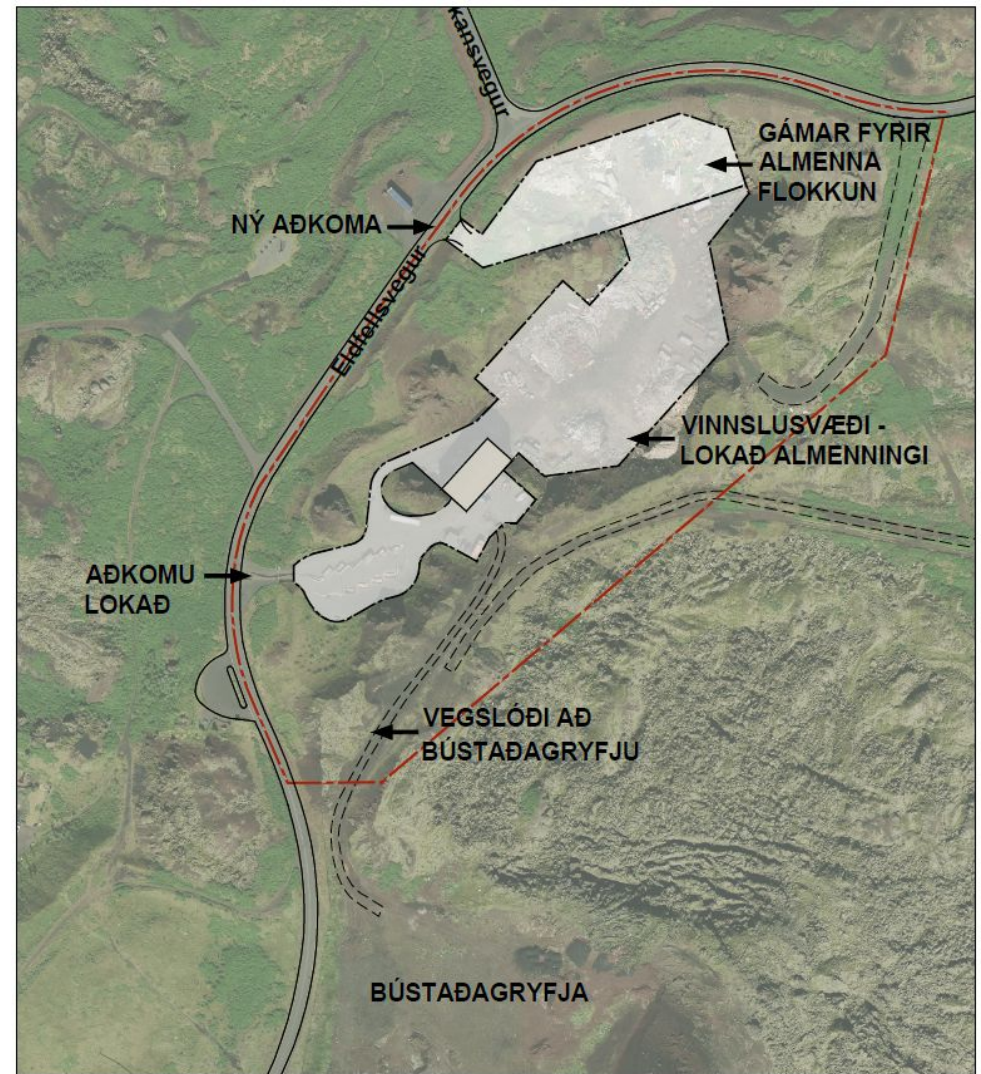
Mynd 1.1: Staðsetning móttöku og flokkunarstöðvar fyrir úrgang í Vestmannaeyjum.

1.2 Lýsing á tillögu

Helstu viðfangsefni deiliskipulagsins eru eftirfarandi:

- ▶ Afmörkun móttökusvæðis.
- ▶ Afmörkun byggingarreita.
- ▶ Skilmálar um frágang og umgengni innan svæðis.
- ▶ Skilgreining á athafnasvæði og aðkomu fyrir almenning.

Á lóð stöðvarinnar (mynd 1.2) er gert ráð fyrir móttökusvæði fyrir flokkaðan úrgang, geymslusvæði, aðstöðu til móttöku spilliefna, starfsmannaaðstöðu, meðhöndlunar og flokkunarsvæði. Hugmyndir gera ráð fyrir að lóðin verði endurskipulögð frá því sem nú er og innkeyrsla fyrir þá sem nýta þjónustu stöðvarinnar færð til norð-austurs. Þar verði komið inn á móttökusvæði þar sem keyra má upp á rampa með gámum til hvorrar hliðar fyrir flokkaðan og blandaðan úrgang. Hugmyndin er að tekið verði á móti spilliefnum í sérstakri yfirbyggðri geymslu sem geti staðið stakstæð á lóðinni. Miðað er við að þessi hluti svæðisins verði opinn almenningi á opnunartíma stöðvarinnar en annar hluti verði lokað vinnusvæði þar sem unnið yrði með úrgangurinn og honum komið í viðeigandi ferli. Þar verði steipt efnishólf fyrir tímabundna geymslu á úrgangi, moltuvél, svæði fyrir gáma og brennslustöð. Áætlað er að afkastageta nýrrar brennslustöðvar verði allt að 4500 tonn á ári og að bruninn verði notaður til orkunýtingar með því að hita upp vatn.

Deiliskipulagsmörk

Núverandi bygging

Mynd 1.2: Fyrirkomulag lóðar þar sem eldri aðkomu er lokað og ný opnuð inn á nýtt svæði fyrir móttöku- og flokkun fyrir almenning.

1.3 Deiliskipulagssvæðið, umhverfi og staðhættir

Móttökustöðin er í nýja hrauninu í um 230 m fjarlægð frá næstu íbúðarbyggð, en liggur nokkuð ofar í landinu. Deiliskipulagssvæðið er um 5,9 ha að stærð og liggja mörk þess meðfram Eldfellsvegi til norðurs og vesturs. Suður- og austurmörk svæðisins liggja í nálægð við vegslóða í hrauninu. Svæðinu hefur verið ágætlega fyrir komið með því að vinna það niður í hraunið.

Sunnan við deiliskipulagssvæðið er Búastaðagryfja þar sem tekið er við óvirkum úrgangi í landmótun. Þar var áður talsverð efnistaka og stefnt er að því að endurgera fyrra landslag. Aðkoma að gryfjunni er um malarslóða sem liggur frá móttökusvæðinu austanverðu.

Á milli móttökusvæðisins og íbúðarbyggðarinnar er skógræktarsvæði í umsjón Skógræktarfélags Vestmannaeyja. Undanfarin ár hafa verið gróðursett um 20.000 plöntur í nýja hrauninu og er skógurinn kallaður Hraunskógur. Sérstaða hraunkantsins innan skógræktarsvæðisins, þar sem hraunið mætir byggð við Heimagötu og Kirkjufellsveg er mikil. Jafnt heimafólk og ferðafólk nýtir skógræktarsvæðið til útivistar. Margir ganga eftir nýja hrauninu og upp á Eldfell en fjölmargar gönguleiðir liggja að fjallinu. Frá toppi fjallsins er gott útsýni yfir Heimaey og sést hluti móttökusvæðisins og byggingin sem þar er, þaðan að hluta.

Móttökusvæðið er að nokkru leyti grafið ofan í hraunið, sem með myndunum sínum skemur það sjónrænt af. Norður af móttökustöðinni, meðfram Eldfellsvegi, er mön sem dregur úr sýnileika. Gerðar hafa verið skýringarmyndir sem sýna líklegar breytingar á ásýnd miðað við þær framkvæmdir sem deiliskipulagið gerir ráð fyrir (sjá mynd 1.2 og 1.3).

Mynd 1.3: Mörk deiliskipulags, rauð lína og afmörkun lóðar, svört lína.

Móttökustöðin við Eldfellsveg er í Kirkjubæjarhrauni sem er hluti af Eldfellshrauni sem rann frá Eldfelli í gosinu í Heimaey 1973. Kirkjubæjarhraun eyðilagði 300-400 húsa byggð og þar á meðal rótgrónustu bæi byggðarinnar, Kirkjubæjarbæina og Gerðisbæina (Guðjón Ármann Eyjólfsson, 2009). Rétt vestan við stöðina eru austustu húsin í bænum, sem stóðu við Grænuhlíð, grafin undir hrauninu¹.

Hraun njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum nr. 60/2013 og ber að forðast að raska þeim, nema brýna nauðsyn beri til. Hrauninu á lóð

¹ Sjá kortasjá á vefnum www.vestmannaeyjar.is

móttökustöðvarinnar hefur að mestu verið raskað og almennt hefur hrauninu víða verið raskað, þar lagðir vegir, tekið efni og lögð hraunhitaveita. Suður af lóðinni í áttina að Eldfelli er hraunið betur varðveitt og þar er það hverfisverndað.

Eftir gosið 1973 var vikurfok mikið vandamál í Eyjum, sérstaklega í austurbænum. Með tíð og tíma hreinsaðist flest lauslegt af hrauninu auk þess sem kapp var lagt á uppgræðslu til að binda jarðveginn. Lagt hefur verið töluvert í að græða hraunið upp og sá í hlíðar Eldfells (Heimaslóð, 2018). Hluti af hrauninu er skógræktarsvæði og hafa bæði íbúar, sveitarfélagið og fyrirtæki lagt sitt af mörkum við uppgræðslu á hrauninu.

Mynd 1.4: Móttöku og flokkunarstöðin við Eldfellsveg, mynd tekin í september 2019.

Mynd 1.5: Gróf tölvuunnin mynd af móttöku og flokkunarstöðinni við Eldfellsveg sem gefur vísbandingu um hvaða breytingar verða á ásjýnd. Búið er að færa aðkomu að svæðinu norðar ásamt flokkunaraðstöðunni fyrir almenning. Aðstaða á vinnusvæðinu bætt með frágengnu yfirboði, steiptum efnishólfum, byggingu sem er aðstaða fyrir starfseminu við flokkunarsvæðið og tekið til á svæðinu næst hraunmyndunum til hægri á myndinni.

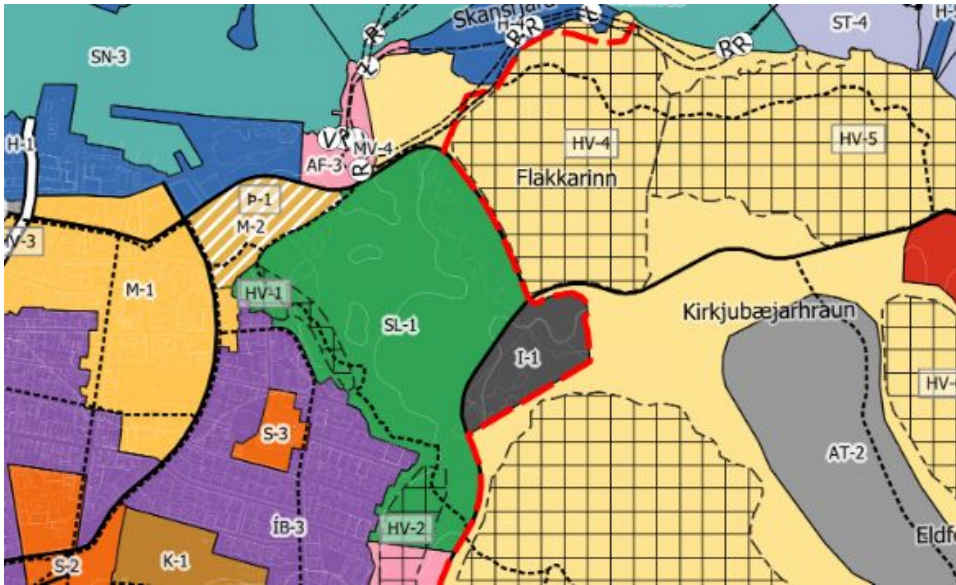

Mynd 1.6: Gróf tölvuunnin mynd af móttöku og flokkunarstöðinni við Eldfellsveg sem gefur vísbendingu um hvaða breytingar verða á ásjónd. Breytt aðkoma og skipulag lóðar, og aðalbygging stækkuð skv. deiliskipulagstillögu.

1.4 Aðalskipulag

Deiliskipulag fyrir móttökustöð fyrir úrgang i við Eldfellsveg er í samræmi við stefnu Aðalskipulags Vestmannaeyja 2015-2035. Svæðið við Eldfellsveg er skilgreint sem iðnaðarsvæði I-1 (sjá mynd 1.7), með eftirfarandi skilmálum:

Svæði móttökustöðvar fyrir sorp/endurvinnslu. Forðast skal að raska jarðminjum nema brýna nauðsyn beri til. Á svæði sem er stækkað til austurs er mikilvægt að sérstæðum jarðminjum verði ekki raskað, heldur verði hraunkantar nýttir til að draga úr sjónrænum áhrifum af starfseminni, eins og gert er í dag.

Mynd 1.7: Hluti af þéttbýlisupprætti í aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035. Iðnaðarsvæði I-1 er dökkgrátt fyrir miðri mynd. Skógræktarsvæði SL-1 (grænt), óbyggt svæði ÓB-3 (gult) og hverfisvernduð svæði HV-4 og HV9 (rúðustrikað) eru næst iðnaðarsvæðinu.

Eftirfarandi markmið og verkefni eru skilgreind í aðalskipulaginu og eiga við um móttökustöðina:

- ▶ Á iðnaðarsvæðum skal vera góð umgengni og umhverfisfrágangur.
- ▶ Dregið verði úr myndun úrgangs og stuðlað að endurvinnslu og endurnýtingu.
- ▶ Engir sorpurðunarstaðir eru í Vestmannaeyjum. Gengið hefur verið frá eldri sorpurðunarstöðum.
- ▶ Tekið skal á móti öllu sorpi í sorpvinnslustöð og unnið að því að reisa sorpbrennslu í Vestmannaeyjum.

Engin sorpförgunarsvæði eru á skipulagi en í Búastaðagryfju, þar sem áður var efnisnám, er nú unnið að landmótun og tekið við óvirkum úrgangi. Starfsleyfi fyrir landmótunina er í gildi til ársins 2030.

Norðan og sunnan við iðnaðarsvæðið eru hverfisvernduð svæði, HV-4 og HV-9 í Eldfellshrauni, en hraunið er á náttúruminjaskrá. Markmið hverfisverndarinnar er að vernda sérstæðar jarðmyndanir úr Heimaeyjargosinu 1973 þar sem þær eru tilkomumestar að sjá og hraunið er lítið eða ekkert raskað. Ekki má spilla jarðmyndunum á þessu svæði með mannvirkjagerð og umgengni. Gönguleiðir og útsýnisstaðir í þágu útivistar eða afþreyingar eru heimilar, en nýta skal þær gönguleiðir sem fyrir eru.

2 Tillaga að deiliskipulagi

2.1 Markmið

Eftirfarandi markmið eru höfð að leiðarljósi við gerð deiliskipulagstillögunnar:

- ▶ Setja skilmála um nýtt fyrirkomulag á lóð móttöku- og flokkunarstöðvarinnar fyrir móttöku á úrgangi.
- ▶ Bæta umhverfi og ásýnd stöðvarinnar og staðsetja nýja aðkomu.
- ▶ Útfæra stefnu aðalskipulagsins um að koma fyrir brennslustöð á lóðinni.

2.2 Áherslur

Á deiliskipulagssvæðinu er gert ráð fyrir móttöku og flokkunarstöð fyrir úrgang í Vestmannaeyjum. Móttökustöðin er við Eldfellsveg og hefur verið þar frá 1992 en deiliskipulagið gerir ráð fyrir breytingum á skipulagi lóðar og að í byggingu sem er á lóðinni verði komið fyrir brennslu- og sorporkustöð. Gert er ráð fyrir að núverandi aðkomu að lóðinni verði lokað og ný aðkoma útfærð norðar á svæðinu (sjá mynd 2.1). Lóðin hefur verið mótuð í átt að Eldfellsvegi með mönum til að draga úr ásýnd. Þegar inn á lóðina er komið verður þar móttöku- og flokkunaraðstaða opin fyrir almenning en suðurhluti lóðarinnar verður athafnasvæði fyrir starfsemi stöðvarinnar og umferð þjónustuaðila um það svæði aðgangsstýrð.

Þrír malarslóðar eru á deiliskipulagssvæðinu en umferð um þá er takmörkuð. Einn liggur að Búastaðagryfju og er eingöngu aðgengilegur frá móttökusvæðinu. Annar liggur frá Eldfellsvegi og að móttökusvæðinu að austanverðu. Þessi leið er eingöngu ætluð neyðarakstri eða vegna viðhalds og framkvæmda. Þriðji vegslóðin liggur með suðaustanverðum deiliskipulagsmörkunum og er sá malarslóði eingöngu nýttur vegna viðhalds eða framkvæmda, en hann liggur meðfram lögnum í jörðu.

Móttökustöðin við Eldfellsveg er í Kirkjubæjarhrauni en hraun njóta sérstakrar verndar skv. náttúruverndarlögum nr. 60/2013 og ber að forðast að raska þeim, nema brýna nauðsyn beri til. Móttökustöðin hefur verið á þessu svæði frá 1992 og það svæði sem lóðin nær yfir hefur að mestu verið raskað. Hraunkantur á norð-austurhluta lóðarinnar skal nýttur til að draga úr sjónrænum áhrifum af starfseminni og ekki raskað umfram það sem orðið er.

2.3 Almennir skilmálar

Hönnun mannvirkja og uppdrættir

Nýjar byggingar, viðbyggingar og aðrar framkvæmdir innan lóða skipulagssvæðisins skulu vera í samræmi við skipulagsskilmála þessa, gildandi byggingarreglugerð, hæðar- og mæliblöð og aðrar reglugerðir og staðla sem lúta að byggingarmálum almennt. Að öðru leyti er húsagerð frjálst.

Á aðaluppdráttum skal sýna skipulag lóðar í aðalatriðum, hæðartölur á landi við hús og við lóðamörk sem og önnur mannvirki sem máli skipta fyrir fyrirkomulag og útlit lóðanna. Með aðaluppdráttum skal vera byggingarlýsing sem lýsir mannvirkjum, s.s. byggingarefni burðarvirkis og ytra frágangi húsa og endanlegum frágangi lóða.

Mæli- og hæðarblöð

Mæliblöð sýna lóðamörk, nákvæmari stærðir lóða, byggingarreiti, innkeyrslur inn á lóðir og kvaðir ef einhverjar eru.

Hæðarblöð sýna götu- og gangstéttarhæðir við lóðamörk (G). Lóðarhæðir á lóðamörkum skulu samsvara þessum tölum. Hæð á aðalgólfi byggingar er sýnd á hæðarblöðum (H) sem geta verið bindandi vegna fráveitulagna. Á hæðarblöðum er sýnd staðsetning og hæðir á frárennslis- og vatnslögnum og kvaðir um inntök veitustofnana eftir atvikum.

Lagnir

Lagnir og veitukerfi skulu staðsett í samráði við viðkomandi umsjónaraðila og stofnanir, í samræmi við þær reglur og leiðbeiningar sem um slíkar framkvæmdir gilda. Fráveita frá byggingum er leidd í rotþró og er leiðbeinandi staðsetning sýnd á deiliskipulagsupprætti.

Byggingarreitir

Byggingarreitir eru sýndir á deiliskipulagsupprætti og mæliblöðum. Allir meginhlutar bygginga skulu standa innan þeirra.

Umhverfi og frágangur lóða

Áhersla skal lögð á góða umgengni í og við iðnaðarsvæðið. Vanda skal umhverfisfrágang og þá sérstaklega á jöðrum lóðar vegna ásyndar.

Mengunarvarnir

Við hönnun bygginga og lóðar skal gera ráð fyrir fullkomnum mengunarvörnum s.s. olíu-, sand- og fituskiljum, loftræsingu og öðrum mengunarvörnum í samræmi við þá starfsemi sem fyrirhuguð er eða vænta má að verði í byggingum og á lóð.

Þar sem gert er ráð fyrir útigeymslusvæði fyrir tæki og búnað, t.d. olútanka sem mengun getur stafað frá, skal frárennsli af því svæði fara um olíu- og sandskilju.

Minjar

Innan deiliskipulagssvæðisins eru engar þekktar minjar. Finnist minjar eða merki um minjar á framkvæmdatíma skal stöðva framkvæmdir samstundis og tilkynna Minjastofnun um fundinn sbr. lög um menningarminjar nr. 80/2010.

2.3.1 Sérskilmálar

Lóð

Notkun: Móttökustöð fyrir úrgangsefni
Stærð lóðar: 38.217 m²
Nýtingarhlutfall: 0,1
Hámarkshæð: Hámarkshæð bygginga er 16,7 m en einstaka byggingarhlutar t.d. strompar og vegna loftræstingar mega ná upp í 21 m.

Innkeyrslu inn á lóð skal vera hægt að loka fyrir almennri bílaumferð. Almennt er ekki gert ráð fyrir að svæðið sé girt af nema þar sem þörf þykir, t.a.m. við innkomu á svæðið frá Eldfellsvegi og vegna aðgangsstýringar innan svæðisins. Gegnsæi girðingar skal aldrei vera minna en 50%. Lóðinni skal haldið snyrtilegri.

Móta skal landslag við lóðarmörk að Eldfellsvegi með mönum til að mynda skjól fyrir svæðið og til að skerma starfseminu af.

Starfsemi á lóð

Á lóðinni fer fram öll almenn starfsemi móttöku- og flokkunarstöðvar fyrir úrgang. Þar geta verið staðsett þau tæki og sú aðstaða sem starfsemin kallar á, á hverjum tíma s.s. gámar, rampar, efnishólf, moltugerð, olíutankar eða annað það sem þarf. Á svæðinu verða haugar með úrgangi sem bíður meðhöndlunar eða flutnings. Ný tækni og vinnsluaðferðir hafa áhrif á það hvaða tæki eru nýtt á hverjum tíma og er upptalningin hér því ekki tæmandi um þau tæki og aðstöðu sem geta verið staðsett innan lóðar.

Heimilt er að byggja skýli yfir t.a.m. úrgangshauga utan byggingarreita. Einnig er heimilt að reisa skýli fyrir t.a.m. stjórnþæki vinnsluvéla og aðfangastýringu (veitur) utan byggingareita en innan lóðar. Einstakir byggingarhlutar t.d. vegna loftræstingar og kælitækja eru heimilir utan byggingarreita.

Geymslumagn í tönkum fyrir olíu má að hámarki vera 15.000 lítrar og skulu

tankar vera á svæði með viðeigandi aðstöðu til að geyma olíu skv. gildandi reglugerðum. Aðkomusvæði fyrir almenning í flokkunarstöðina, svæði þar sem tekið er á móti spilliefnum og svæði þar sem olía er geymd skulu vera lögð bundnu slitlagi eða steypu yfirborði, og með sandföngum og olúgildrum eins og við á.

Byggingarreitur A: Flokkunarstöð, brennslu- og orkunýtingarstöð.

Á reitnum er í dag hús á tveimur hæðum, og er birt flatarmál 642 m². Heimilt er að byggja við húsið til norð-vesturs á skilgreindum byggingarreit, allt að 625 m² að grunnfleti og hámarkshæð byggingar er 16,7 m.

Byggingarreitur B: Vinnuskúrar og skemmur.

Heimilt er að byggja á reitnum minni byggingar sem á þarf að halda fyrir starfsemi flokkunarstöðvarinnar, t.d. fyrir starfsmannaaðstöðu, vinnuskúra fyrir móttöku á t.d. spilliefnum, staðsetja gáma til lengri tíma eða koma fyrir annarri aðstöðu vegna flokkunarstöðvarinnar.

Stærð byggingarreits er 300 m² og hámarks byggingarmagn 300 m². Hámarkshæð bygginga er 4,5 m.

3 UMHVERFISSKÝRSLA

Í deiliskipulaginu er gert ráð fyrir nýrri brennslu- og orkunýtingarstöð sem fellur undir töluð 11.02 í fyrsta viðauka laga um mat á umhverfisáhrifum þar sem segir:

11.02 Förgunarstöðvar þar sem spilliefni eru brennd, meðhöndluð með efnum eða urðuð. Aðrar förgunarstöðvar úrgangs sem meðhöndla meira en 500 tonn af úrgangi á ári.

Í samræmi við 5. mgr. 12. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er hér sett fram umhverfisskýrsla sem gerir grein fyrir mati á áhrifum deiliskipulagsins á umhverfið.

Í aðalskipulagi Vestmannaeyja er sett fram sú stefna að reisa sorpbrennslu í Vestmannaeyjum á afmörkuðu svæði móttökustöðvar fyrir sorp/endurvinnslu. Deiliskipulagið er í samræmi við aðalskipulag og aðrar áætlanir sem skipulagið varðar. Á svæðinu sem breytingin nær til eru engar þekktar minjar. Hluti af hverfisvernduðu svæði við Eldfell er innan deiliskipulagssvæðisins en þar eru engar framkvæmdir fyrirhugaðar.

Við mat á líklegum áhrifum þessara breytinga á landnotkun er stuðst við sömu nálgun og í umhverfismati aðalskipulags Vestmannaeyja. Þar voru skilgreindir fjórir flokkar umhverfisþátta og tóku þeir mið af áherslum í greinargerð aðalskipulagsins sem skiptist í fjóra yfirkafla með umfjöllun um samfélag, atvinnulíf, náttúru og grunnkerfi auk þess að byggja á lögum um umhverfismat áætlana og viðeigandi íslenskum og erlendum stefnuskjölum. Nánar má lesa um umhverfisþætti og viðmið í umhverfisskýrslu sem fylgir samþykktu aðalskipulagi Vestmannaeyja 2015-2035.

Þeir umhverfisþættir sem einkum eru taldir geta orðið fyrir áhrifum af deiliskipulagsáætluninni eða framkvæmdum byggðum á henni eru:

- náttúra vegna mögulegra áhrifa á lífríki, landslag og ásýnd.
- samfélag vegna mögulegra áhrifa á loftgæði vegna lyktar og mengunar sem geta haft áhrif á lýðheilsu.
- grunnkerfi vegna mögulegra áhrifa á úrgang.

Við flokkun umhverfisþátta er þess gætt að þeir nái til þeirra atriða sem skilgreina „umhverfi“ samkvæmt lögum um umhverfismat áætlana. Þegar áhrif á umhverfisþættina eru metin er stuðst við viðmið úr viðeigandi íslenskum og erlendum stefnuskjölum á sviði skipulags- og umhverfismála. Borið er saman við núllkost sem felur í sér óbreytt skipulag.

++	Líkur á verulega jákvæðum áhrifum
+	Líkur á jákvæðum áhrifum
0	Engin eða lítil áhrif
-	Líkur á neikvæðum áhrifum
--	Líkur á verulega neikvæðum áhrifum
+/-	Áhrif líkleg til að vera hlutlaus eða að jákvæð áhrif vegi neikvæð upp. Geti verið háð óvissu.

Niðurstaða matsins segir til um hvort stefnan er í samræmi við stefnu Íslands í málaflokkunum og viðmið um lýðheilsu og sjálfbærni.

Í umfjöllun um valkosti er sett fram einfaldara áhrifamat, þar sem grænt er besti kostur, rautt er sísti kostur og gult er þar á milli þegar áhrifin eru líkleg til að vera lítil eða eru háð óvissu.

Við mat á vægi áhrifa er litið til þess hvort áhrifin séu á svæðis-, lands- eða heimsvísu, nái til fjölda fólks og/eða hvort þau séu óafturkræf og til langs tíma. Stefna sem tekin var til mats var metin m.t.t. eftirfarandi viðmiða sem eiga sér

bakgrunn í íslenskum og erlendum stefnuskjölum á sviði skipulags- og umhverfismála og íslenskum lögum.

Móttöku- og flokkunarstöð hefur verið starfrækt við Eldfellsveg frá árinu 1992. Stöðin er með útgefið starfsleyfi frá Umhverfisstofnun þar sem settar eru ítarlegar kröfur vegna starfseminnar. Í deiliskipulaginu er framfylgt þeirri stefnu sem sett er fram í aðalskipulagi Vestmannaeyja að unnið verði að því að reisa sorpbrennslu í Vestmannaeyjum og að á iðnaðarsvæðum sé lögð áhersla á góðan umhverfisfrágang sem stuðlar að góðri umgengni. Í deiliskipulaginu er svæðið sem er opið almenningi til að koma með úrgangi inn í flokkunarstöðina fært norðar á lóðinni. Það er gert til að gefa því svæði betra rými og til að færa svæðið í betra skjól, en vandræði hafa verið með fok frá því svæði sem er í dag notað til að taka við flokkuðum úrgangi frá almenningi. Um leið er aðkoma að svæðinu færð og svæðið endurhannað og er stefnt að því að fylgja því eftir með framkvæmdum á svæðinu. Umbætur á athafnasvæðinu með steypum efnishólfum fyrir tímabundna geymslu á úrgangi, malbikuðu/steypu athafnasvæði með sandfangi og olúgildru og minni líkum á foki frá flokkunarstöð eru líklegar til að hafa jákvæð áhrif á umhverfisfrágang á lóð stöðvarinnar.

Í tengslum við umhverfismat framkvæmda hafa verið unnar sérfræðiskýrslur um möguleg áhrif nýrrar brennslustöðvar á loftgæði (Vatnaskil, 2019), fuglalíf (Erpur Snær Hansen, 2019), gróðurfar (Rannveig Thoroddsen, 2019) og hljóðvist (Mannvit, 2019) og beinist niðurstaða þeirra allra í þá átt að brennslustöðin sé líkleg til að hafa lítil áhrif á umhverfið. Loftgæði haldist innan marka, enda er gert ráð fyrir öflugum mengunarvarnarbúnaði og hljóðvist verði innan marka reglugerðar. Áhrif á samfélag vegna loftgæða og mengunar eru líkleg til að vera neikvæð en lítil. Áhrif á lífriki; fugla og gróðurfar eru líkleg til að vera lítil en engin mikilvæg búsvæði munu skerðast við þær framkvæmdir sem deiliskipulagið setur stefnu um.

Lóð móttökustöðvarinnar er í Eldfellshrauni. Deiliskipulagið gerir ráð fyrir að

aðkoma að svæðinu verði færð norðar en akvegurinn sem þar verður gerður fer að mestu um svæði á hrauninu sem er nú þegar raskað. Að öðru leyti er áformað athafnasvæði innan lóðar það sama og hefur verið notað hingað til og áhrif á landslag því lítil. Við breytingar á lóð stöðvarinnar og með tilkomu nýrrar brennslustöðvar breytist ásýnd svæðisins að nokkru leyti. Um það bil 4 m hár strompur mun rísa upp úr byggingunni sem mun hýsa brennslustöðina og í deiliskipulagi er gert ráð fyrir að mögulegt sé að stækka bygginguna um 15 m til norð-austurs, eða 225 m². Strompurinn verður ekki áberandi og vegna þess hve lágt viðbyggingin mun standa þá verða áhrif hennar á ásýnd óveruleg.

Jákvæð áhrif verða á ásýnd af því að flytja móttökusvæðið sem er opið fyrir almenning norðar innan lóðarinnar. Sá hluti lóðar er lægri í landi en núverandi móttökusvæði og verður starfsemi innan þess ekki jafnsýnileg t.a.m. frá toppi Eldfells. Höfð er sérstök aðgæsla við skipulag móttökustöðvarinnar vegna nálægðar við verndað hraun, til að tryggja að sjónrænt yfirbragð hins manngerða umhverfis rýri sem minnst hlut náttúrunnar í heildarmyndinni.

Áhrif á ásýnd eru líkleg til að vera lítil og svæðið frekar snyrtilegra en í dag.

Í tengslum við undirbúning nýrrar brennslustöðvar hefur einnig verið unnin Vistferilsgreining á sorplausnum Vestmannaeyjabæjar (Guðrún Guðmundsdóttir, Karl Eðvaldsson og Ingibjörg Andrea Bergþórsdóttir, 2019). Niðurstöður þeirrar greiningar eru að ef dregið er úr urðun á blönduðum úrgangi og lituðu timbri, en það eru þeir úrgangsflokkar sem nýrri brennslustöð er fyrst og fremst ætlað að sinna, þá dregur mjög úr neikvæðum umhverfisáhrifum fyrir áhrifaflokkinn gróðurhúsaáhrif. Það er fyrst og fremst vegna þess að dregið er úr flutningum þegar ekki þarf lengur að flytja þennan úrgang á höfuðborgarsvæðið til urðunar, eins og gert hefur verið. Þar koma enn fremur fram að brennsla á plasti hefur neikvæðari áhrif á gróðurhúsalofttegundir en endurvinnsla á plasti, og því skyldi velja endurvinnslu sé þess kostur. Ef valið stendur hins vegar á milli þess að urða

plast eða brenna þá er brennsla betri kostur.

Blandaður úrgangur, byggingarúrgangur og timbur er mikið urðaður og á stóran þátt í neikvæðum umhverfisáhrifum í öllum umhverfisáhrifaflokkum. Með því að brenna meira af þessum úrgangi fást jákvæðari umhverfisáhrif. Niðurstaða greiningarinnar er að „sorporkubrennslustöð í Vestmannaeyjum hefur minni umhverfisáhrif en núverandi úrgangstjórnanarkerfi. Sorporkubrennslustöð sem uppfyllir ákvæði um mengunarmörk myndi nýtast sem framtíðar ausn við meðhöndlun úrgangs í Vestmannaeyjabæ miðað við fyrirhugaðar breytingar á lögum um meðhöndlun úrgangs” (Guðrún Guðmundsdóttir, Karl Eðvaldsson og Ingibjörg Andrea Bergþórsdóttir, 2019). Stefna um sorporkustöð dregur úr umhverfisáhrifum úrgangs og minnkar þörf fyrir urðun og líkur á jákvæðum áhrifum á grunnkerfi. Ítarlegri umfjöllun um umhverfisáhrif sorporkustöðvarinnar eru í frummatsskýrslu vegna mats á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar.

Í eftirfarandi matstöflu eru tekin saman líkleg umhverfisáhrif vegna stefnu deiliskipulagsins:

Umhverfispáttur	Vægi / Áhrif
Náttúra	0 Lítil áhrif vegna breytingar á ásýnd og landslagi. Áhrif á lífríki eru líkleg til að vera engin.
Samfélag	0 Áhrif á loftgæði og hljóðvist eru líkleg til að vera lítil og innan allra marka.
Grunnkerfi	- Jákvæð áhrif af uppbyggingu sorporkustöðvar sem dregur úr þörf fyrir urðun.

Niðurstaða umhverfismats:

Breytingin er líkleg til að hafa lítil áhrif á lífríki, ásýnd, landslag, loftgæði og hljóðvist. Áhrif á grunnkerfi eru líkleg til að vera jákvæð því með uppbyggingu sorporkustöðvar dregur úr þörf fyrir urðun og flutning á úrgangi langar leiðir til urðunar.

4 Kynning og samráð

Vinnslutillaga að nýju deiliskipulagi fyrir móttökusvæði úrgangefna við Eldfellsveg er nú til kynningar og er gefinn frestur til að koma með ábendingar um efni tillögunnar. Tillagan er jafnframt send umsagnar- og hagsmunaaðilum.

Umsagnaraðilar:

- Skipulagsstofnun
- Umhverfisstofnun
- Heilbrigðiseftirlit Suðurlands
- Náttúrustofa Vestmannaeyja
- Náttúrufræðistofnun Íslands
- Minjastofnun Íslands

Hagsmunaaðilar

- Almannavarnarnefnd
- HS veitur
- Hringrás
- Kubbur
- Landvernd
- Náttúruverndarsamtök Íslands
- SORPA bs.
- Samtök sunnlenskra sveitarfélaga
- Slökkvilið Vestmannaeyja
- Samband íslenskra sveitarfélaga

Íbúum Vestmannaeyja verður boðið til kynningarfundar þar sem tillagan verður kynnt auk þess sem hún verður aðgengileg á vef sveitarfélagsins og kynningartími hennar auglýstur í fjölmiðli. Á sama tíma er áformað að kynna frummatsskýrslu vegna umhverfismats framkvæmdarinnar.

Að lokinni forkynningu verður skipulagstillagan fullunnin og afgreidd til auglýsingar í skipulagsnefnd og bæjarstjórn. Tillaga verður þá auglýst í sex vikur og kynnt umsagnar- og hagsmunaaðilum. Bæjarstjórn vinnur úr þeim athugasemdum sem berast og gerir breytingar á endanlegri tillögu ef við á. Öllum athugasemdum sem kunna að berast við auglýsta tillögu verður svarað skriflega. Áformað er að tillagan verði til kynningar á sama tíma og matsskýrsla vegna mats á umhverfisáhrifum framkvæmdarinnar verður fullunnin og send til Skipulagsstofnunar. Eftir afgreiðslu skipulagsnefndar og sveitarstjórnar fer tillagan til umfjöllunar hjá Skipulagsstofnun. Tillagan telst hafa tekið gildi með birtingu auglýsingar um samþykkt hennar í B-deild Stjórnartíðinda.

Heimildir

Aðalskipulag Vestmannaeyja 2015-2025.

Erpur Snær Hansen, 2019. Úttekt á fuglalífi vegna mats á umhverfisáhrifum sorpbrennslustöðvar í Vestmannaeyjum. Náttúrustofa Suðurlands.

Guðjón Ármann Eyjólfsson, 2009. Vestmannaeyjar. Árbók Ferðafélags Íslands.

Guðrún Guðmundsdóttir, Karl Eðvaldsson og Ingibjörg Andrea Bergþórsdóttir, 2019. Vistferilsgreining á sorplausnum Vestmannaeyjabæjar. ReSource International.

Heimaslóð, 2018. Heimaeyjargosið. Umfjöllun á vefsíðu, skoðað 21. desember 2019. Sjá <http://www.heimaslod.is/index.php/Heimaeyjargosi%C3%B0>.

Mannvit, 2019. Mat á hljóðstigi frá sorpbrennslu í Vestmannaeyjum. Minnisblað 3851233-000-HMO-001, dags 2019-10-11.

Rannveig Thoroddsen, 2019. Úttekt á gróðurfari vegna sorpbrennslustöðvar í Vestmannaeyjum. Náttúrufræðistofnun Íslands.

Vatnaskil, 2019. Sorpeyðingastöð í Vestmannaeyjum. Líkanreikningar á dreifingu útblástursefna. Skýrsla nr. 19.09. ágúst 2019.